

> Retouradres Postbus 556, 2501 CN Den Haag

Commissie VWS, Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Mw. W.J.H. Ladders, voorzitter Commissie VWS
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Taskforce kindermishandeling
en seksueel misbruik**

Lange Voorhout 13
2514 EA Den Haag
Postbus 556
2501 CN Den Haag

www.taskforcekinderenveilig.nl

Contactpersoon
Daphne Grimmelikhuijse

T 070 376 58 62
d.grimmelikhuijs@tkinderenveilig.nl

Datum 4 februari 2015
Betreft Notitie ten aanzien van uitwisselen van informatie bij
(vermoedens van) kindermishandeling

Uw referentie
TF-2015-001

Kopie aan
Nicky Vos

Bijlagen
1

Geachte mevrouw Ladders,

Tijdens een besloten gesprek tussen de Tweede Kamer Commissie VWS en de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik, dat plaatsvond op 28 januari jongstleden, heeft de Taskforce aandacht gevraagd voor een aantal inhoudelijke onderwerpen. Het betreft het uitwisselen van informatie bij (vermoedens van) kindermishandeling, de botsende rechten tussen ouders en kinderen en het ontbreken van een landelijk visie op de aanpak van kindermishandeling.

Met betrekking tot het eerste onderwerp hebben de leden van de Tweede Kamer Commissie VWS de Taskforce gevraagd om hen in voorbereiding op het Algemeen Overleg (AO) Kindermishandeling/Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) op 11 februari aanstaande rondom het onderwerp uitwisselen van informatie bij vermoedens van kindermishandeling nader te informeren. Met daarbij specifiek de vraag om inzichtelijk te maken wat er binnen de huidige kaders wel en niet mogelijk is en wat de Taskforce vindt dat er op dit gebied zou moeten gebeuren.

In bijgevoegde notitie treft u de gevraagde informatie. De Taskforce stelt vast dat het onvolledig delen van informatie (bij vermoedens) van kindermishandeling een groot struikelblok vormt bij het vaststellen of er sprake is van kindermishandeling. Dit gaat in sommige gevallen letterlijk ten koste van de veiligheid van het kind. Daarom doet de Taskforce in de bijgesloten notitie een beroep op u en stelt concreet voor om een aantal vragen aan de verantwoordelijke bewindslieden te stellen. Desgewenst zijn wij uiteraard bereid om nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groeten,
Namens de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik

E.E. van der Laan
Voorzitter

Notitie van de Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik aan de Tweede Kamer Commissie VWS met betrekking tot het onderwerp Informatiedeling

Aanleiding

Besloten gesprek d.d. 28 januari 2015 waarin de leden van commissie VWS de Taskforceleden hebben verzocht om inzicht te geven in wat er binnen de huidige kaders wel of niet mogelijk is ten aanzien van uitwisselen van informatie bij (vermoedens van) kindermishandeling en wat er mogelijk zou moeten gebeuren.

1. Botsende wet- en regelgeving

Voor zover de Taskforce kan overzien bestaat er geen volledig dekkend overzicht van wet- en regelgeving, protocollen, richtlijnen en handreikingen van beroepsgroepen en koepelorganisaties van betrokken organisaties of professionals dat specifiek toegesneden is op het delen van informatie bij vermoedens van kindermishandeling inclusief een overzicht van de met elkaar botsende artikelen. Wel ziet de Taskforce dat er in wet- en regelgeving en verschillende documenten wordt ingegaan op bijvoorbeeld de gegevensverwerking in het sociale domein of het delen van informatie in samenwerkingsverbanden (zie voor overzicht bijlage 1). Het delen van informatie bij vermoedens van kindermishandeling wordt hierin wel aangestipt maar leidt niet tot duidelijkheid over welk belang prevaleert: dat van volwassenen of van kinderen. Professionals en juristen maken hierin zelf een afweging en deze zijn niet altijd consistent met elkaar.

2. Wat ziet de Taskforce in de praktijk

De Taskforce heeft vorig jaar in Amsterdam en Noord Nederland professionals werkzaam in de jeugd- en volwassenenzorg, bij politie, Openbaar Ministerie, Steunpunt Huiselijk Geweld en Multidisciplinair centrum kindermishandeling gevraagd enkele complexe casussen aan te leveren waarbij zij zich ernstig zorgen maken over de veiligheid van het kind. Samen met deze professionals zijn de door hen ondervonden knelpunten geanalyseerd en besproken. Dit heeft geleid tot een aantal kernbevindingen. De belangrijkste zijn:

- de samenwerking tussen organisaties die zijn betrokken bij de aanpak van kindermishandeling verloopt moeizaam. Een ziekenhuis geeft bijvoorbeeld geen medische informatie aan de politie over een kind waardoor het onderzoek van de politie ernstig stagneert en de veiligheid van het minderjarige kind niet ingeschat kan worden. Dit voorbeeld illustreert dat verschillende perspectieven tot verschillende afwegingen kunnen leiden;
- er is sprake van onduidelijkheid over de rechten van de ouders in relatie tot de rechten van het kind en over het recht op privacy versus het delen van informatie;
- er vindt onvoldoende (feiten) onderzoek plaats gericht op de achtergrond van de ouders, de kwaliteit van de ouder-kindrelatie, het feitelijk vaststellen van kindermishandeling en de mate van bedreiging van het kind.

Delen van informatie

Een groot knelpunt richt zich op het delen van informatie bij een vermoeden van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. De Taskforce ziet in de praktijk dat professionals terughoudend zijn in het delen van informatie. Zij hanteren niet het 'ja tenzij....principe' maar het 'nee tenzij...principe'. Deze houding leidt in de praktijk tot het onvoldoende kunnen waarborgen van de veiligheid van het kind omdat:

- de samenwerking tussen organisaties bij vermoedens van kindermishandeling stagneert;
- een volledig beeld van de veiligheidssituatie waarin een kind zich bevindt ontbreekt;
- er geen passende interventies kunnen worden ingezet door het ontbreken van informatie.

Professionals geven aan dat de terughoudende houding in het delen van informatie onder meer voortkomt uit:

- een systeem van wet- en regelgeving, beroepscode en -verenigingen, tuchtrechters, overheden en maatschappelijke organisaties dat het uitwisselen van informatie zo ingewikkeld maakt dat professionals onzeker zijn over wat nou wel en niet mag volgens de wet. Een duidelijk antwoord op deze vraag ontbreekt. Professionals ontvangen verschillende en soms tegenstrijdige signalen van verschillende instanties over wat er wel en niet mag en worden daarvan onzeker. Deze onzekerheid wordt nog eens versterkt door brochures en richtlijnen die het principe uitstralen van: “geen informatie delen tenzij...” in plaats van “informereren tenzij.....” Een concreet voorbeeld hiervan is de ‘Wegwijzer beroepsgeheim in samenwerkingsverbanden’. Professionals nemen mede hierdoor het zekere voor het onzekere en kiezen er voor geen informatie te delen;
- complexe wet- en regelgeving. Professionals moeten diverse wet- en regelgeving toepassen in zeer complexe situaties. Dit terwijl de meeste niet juridisch zijn geschoold. In de praktijk blijkt dat ook juristen het onderling niet eens zijn over de interpretatie van wet- en regelgeving in het kader van het uitwisselen van informatie;
- een cultuur van controle en afrekenen. De inspecties, tuchtrechters en/of College Bescherming persoonsgegevens staan klaar om te beoordelen of alles wel precies zo gegaan is als dat volgens de wet moet en spreken professionals hierop aan. Dat is ook hun taak. Er lijkt hiermee een klimaat te ontstaan waarin het volgen van de juiste procedure overheerst. Professionals handelen echter vanuit het belang van het kind in plaats van het belang van het juist toepassen van de procedures. Soms botst dit en dan worden professionals afgerekend los van het uiteindelijke resultaat dat is behaald. Dit zou kunnen leiden tot het principe van “operatie geslaagd, patiënt overleden”.
- het prevaleren van andere belangen boven het belang van de veiligheid van het kind. Het gaat hier met name over het belang van de behandelaar van een gezinslid van het kind, voor wie het hebben van een goede handel/vertrouwensrelatie met zijn (vaak volwassen) cliënt voorgaat op het belang van de veiligheid van het kind. In de praktijk zijn professionals bang dat het delen van informatie ten koste gaat van de handel- en/of vertrouwensrelatie die ze hebben met hun cliënt en gaat daarmee het belang van de volwassene voor op het belang van het kind. Met andere woorden de (Nederlandse) privacywetgeving – waarin onder meer de belangen van de volwassen burgers (ouders) zijn vastgelegd – gaat voor op het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind – waarin de belangen van kinderen zijn vastgelegd;

Bovenstaande punten leiden in de praktijk gemakkelijk tot handelingsverlegenheid bij professionals.

3. Standpunt Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik

De Taskforce kindermishandeling en seksueel misbruik staat voor de veiligheid van het kind. Veiligheid van kinderen gaat boven alle andere belangen.

Om een inschatting te kunnen maken van de veiligheid van kinderen is het noodzakelijk een compleet beeld van de situatie te hebben. Alle informatie en expertise die hiervoor nodig is moet toegankelijk zijn. Dit vereist dat professionals informatie met elkaar delen op basis van een ‘**ja tenzij..principe**’. De informatie die noodzakelijk is om een goede inschatting te kunnen maken van de veiligheidssituatie van het kind en relevant is voor een effectieve aanpak van kindermishandeling moet met elkaar worden gedeeld.

Dit principe dient voor alle betrokkenen glashelder te zijn. De Taskforce is van mening dat van het delen van informatie bij een redelijk vermoeden van kindermishandeling en/of seksueel misbruik een **plicht** moet worden gemaakt en hiervoor zo nodig de wet moet worden aangepast

als blijkt dat de huidige wet- en regelgeving (incl. protocollen en richtlijnen van betrokken beroepsgroepen) zo complex (en mogelijk tegenstrijdig) is dat professionals niet weten welk principe overheerst.¹ Als er sprake is van een redelijk vermoeden van kindermishandeling bij één van de acterende organisaties, dan **moeten** alle betrokken organisaties informatie met elkaar delen.

4. Oproep Tweede Kamer

De Taskforce stelt vast dat het onvolledig delen van informatie bij vermoedens van kindermishandeling een groot struikelblok vormt bij het vaststellen of er sprake is van kindermishandeling en inzetten van de juiste interventies. Dit gaat in sommige gevallen letterlijk ten koste van de veiligheid van het kind. Daarom doet de Taskforce het volgende beroep op u.

- vraag de verantwoordelijke bewindslieden een dekkend overzicht te maken van wet- en regelgeving, richtlijnen en protocollen van relevante beroepsgroepen en koepelorganisaties toegespitst op het delen van informatie bij vermoedens van kindermishandeling;
- vraag hen daarbij inzichtelijk te maken waar deze onderling botsen, en vraag hen de wet- en regelgeving daarop aan te passen als zij daarvoor zelf verantwoordelijk zijn, en als dat niet het geval is, het gesprek daarover aan te gaan met de relevante partij(en);
- verzoek de verantwoordelijke bewindslieden in de uitvoering van de midterm review specifiek aandacht te besteden aan informatie-uitwisseling bij vermoedens van kindermishandeling.

¹ Het betreft hier een informatieplicht en niet een meldplicht.

Bijlage overzicht wet- en regelgeving, protocollen en handreikingen

d.d. 4 februari 2015²

1. Jeugdwet
2. Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
3. Boek 1 Burgerlijk Wetboek
4. Algemene wet bestuursrecht
5. Wet publieke gezondheid
6. Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)
7. Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)
8. Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgbo)
9. Wet politiegegevens
10. Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens
11. Wetboek van strafvordering
12. Wet basisregistratie personen (Wet BRP)
13. Wet algemene bepalingen burgerservicenummer / Wet gebruik burgerservicenummer in de zorg
14. Internationaal Verdrag Rechten van het Kind
15. Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
16. Model samenwerkingsafspraken Informatie-uitwisseling in verband met aanpak van kindermishandeling tussen (geestelijke) gezondheidszorg en AMK, Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming.
17. Grondslag samenwerking Zorg en Veiligheid; naar een handelingskader gegevensdeling, Leertuin Zorg en Veiligheid.
18. Model Handelingsprotocol Veilig Thuis
19. Brochure Samenwerken in de Jeugdketen
20. Gemeente Rotterdam, gegevensverwerking in het sociale domein, november 2014.
21. KNMG, GGZ Nederland, LHV e.a., Wegwijzer beroepsgeheim in samenwerkingsverbanden, december 2014.
22. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Zorgvuldig en bewust; Gegevensverwerking en Privacy in een gedecentraliseerd sociaal domein, mei 2014.
23. Model convenant regionale verwijsindex
24. Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

² Dit overzicht geeft een eerste indicatie van de verscheidenheid aan wet- en regelgeving, brochures, handreikingen etc.